

Notitia Congregationum Et Tribunalium Curiæ Romanæ

Plettenberg, Hunold

Hildesii, 1693

Cap. XV. De Rota Romana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63032](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-63032)

C A P U T X V.

De Rota Romana.

1. Quid Rota.
2. unde sic appelletur.
3. Origo illius.
4. Quando & ubi habeatur Rota.
5. Qua solennitate operiatur.
6. Quod & quarum Nationum sint Auditores.
7. Quae requirantur in iis qualitates.
8. Decanatus penes quam sit tempore vacatum.
9. Privilegia Auditorum.
10. Quomodo commissiones inter eos distribuantur, & cause decidantur.
11. Nil ultra taxam accipere possunt. Quae sit hæc taxa.
12. Advocati & Procuratores quales.
13. Quid iis in causis agendis observandum.
14. Quot & quales Notarii admittantur.
15. Quæ iis observanda.
16. Decisiones Rotæ non faciunt Jus universale.
17. Sed tantum inter partes litigantes.
18. Decisiones sunt actus extrajudiciales, ideoz mutari possunt.

19. Et in secunda instantia mutatur iudex.
20. Non datur appellatio à Rota.

1.

Rota Romana est judicium Summi Pontificis, quod cognoscit causas utriusque fori, Ecclesiastici quidem per universum Orbem Catholicum tanquam Tribunal Vicarii Christi Generalis, & Episcopi Ecclesiæ universalis, *Pius IV. Const. 44. In throno. Paulus V. Conf. 70. universi.* Fori vero temporalis & profani causas tantum civiles, non criminales, idque ut plurimum via appellationis ad se devolutas dijudicat tanquam Dicasterium Principis temporalis Urbis Romanæ, & illius Italiæ ditionis, quæ status Ecclesiasticus nominatur, nec non Civitatis Avenionensis, & Comitatus Venuxini in Gallia. *Card. de Luca in Rel. Cur. Rom. disc. 32. n. 60.*

2. Dicitur hoc Tribunal Rota, vel quod Judices seu Auditores dum conveniunt, circulari mensæ ad formam Rotæ assideant, vel quod causæ ordine per circulum ab illis referantur & examinentur: Vel ut putat Carolus de Fresne à Rota *Porphyretica*, quæ olim

olim Camera erat Romæ, in qua Jus dicebatur, sic appellata. quod pavimentum ejus ex maiore Porphyreto Rotæ figuram efformaret, atque inde moderna Rota Romana, quæ Camera est Judicij S. Pontificis nomen sibi adscivit.

3. Origo illius est, quod cum Papa, ad quem ex toto Orbe Catholico causæ ac dubia, maximè in Spiritualibus explicanda & decidenda deferuntur, per se huic muneri solus non sufficeret, cæpit in gravioribus negotiis, quæ Consistoria non essent, Adjutores & Consiliarios juris utriusque peritos in Capella Palatii sui, ubi ejus causas audiebat expediebatque Pontifex, adhibere; Unde primitus Capellani Summi Pontificis dicti sunt, & Auditores S. Palatii, quod partium causas, earumque momenta, priusquam Papæ proponerentur, in Palatio Apostolico exciperent, ad quorum deinde relationem Pontifex judicabat. Postmodum Auditores Rotæ nuncupati sunt. *Gomes. ad Regim. Canell. in proæm. de Rotæ immut. de Luca l. c. n.*
3. & 4.

De

De Auditoribus Rotæ.

4. Priscis temporibus conveniebant Auditores tempore Hyberno in Palatio Vaticano, Aestivo vero in Cenobio Canonicorum Regularium Lateranensis, quod *Pacis* dicitur. Nunc vero habetur Rota in Palatio Cardinalis Vice-Cancellarii tempore Antemeridiano bis in hebdomade Feria Secunda & Sexta, vel iis impeditis Feria quarta, & si haec quoque impeditur die Sabbati, exceptis Feriis Natalitiis, & ultima hebdomade Antecineralium, Feriis Paschalibus & Aestivis, quæ incipiunt prima vel secunda Septimana Julii, & terminantur ultima die Septembris. *De Luca l. c.* Post ultimam Rotam ex institutione Clementis VIII. qui & iple ante Pontificatum Auditor fuit, excipiuntur à Papa Auditores prandio opipare instructo, & sub eo singuli donantur centum, Decanus vero ducentis aureis de Camera. *Lunad. l. c.*

5. Calendis Octobris ad institutum redeunt & denuo aperitur Rota, ad quam solenniter cum comitatu in equis accedunt Auditores mulis insidentes eo servato

servato ordine, ut primi Auditores incedant. Comitatus sequatur, idque propterea, ne cum Cardinalibus, qui postremo loco vehuntur, eundem statum habere videantur. Duo postremi Auditores, habita à juniore oratione, initium dant consiliis, primique causas in Rota ventilandas proponunt. *Lunad.*
in Rel. della Cort. Rom.

6. Olim ad arbitrium Papæ plures erant, etiam triginta nonnunquam, in Rota Auditores usque ad tempora Sixti IV, qui numerum eorum ad duodena-
rium reduxit. *Const. 2. Romani pontificis.*
Quorum unus est Nationis Germanicæ, quem Imperator proponit, alter Galli-
cæ ex nominatione Regis Christianissimi; Duo Hispani, ob Hispaniæ divisionem,
quos nominat Rex Catholicus ex Re-
gnis Castellæ & Legionis, atque alte-
rius ex tribus Regnis Arragoniæ. Reli-
qui sunt Itali, inter quos unus de Do-
minio Veneto ad illius Reip. nomina-
tionem eligitur, & unum concessit Ju-
lius III. Civitati Bononiensi ad liberam
Papæ Electionem, unum Pius IV. Ci-
vitati Mediolanensi, & Clemens VIII.
unum Ferrariensi; Unus quoque ex ob-
servantia semper est Hetruscus; Reliqui
tres

tres remanent ad Papæ dispositionem, qui ut plurimum eliguntur ex civibus Romanis. *De Lata. l. c. n. 16. & seq.*

7. Qui vero ad Rotam promoventur debent esse Viri valde literati, & multa experientia præditi, Juris Doctores, qui ad minimum per triennium post Doctoratus gradum publicè Leges vel Canones prælegerint, commendati de vita & morum honestate, habeantque minimum in bonis temporalibus Ducatos ducentos de Camera añuè, de quibus Decanus Rotæ factâ inquisitione Vice-Cancellariū informare debet. Priusquā etiam admittantur disputationem & examen coram Vice-Cancellario aut Locumtenente subire & juramentum præstare debent in manibus Vice-Cancellarii ex præscriptrâ formâ à Joanne XXII. *Const. 14. Ratio Juris. Martinus V. Const. 3. In Apostolica.*

8. Tempore vacationum Decanatus Rotæ cum omnimoda præcedentia spestat ad Auditorem in Curia præsentem, aut ex causa publica absentem. *Pius IV. Const. 61. Quamvis Corradus in prax. benef. l. 3. c. 8. n. 36. doceat, quod si quis ex hoc Auditorio creetur Episcopus, licet non nominetur amplius Rotæ Auditor, sed Locumtenens, neque Rotæ De-*

Decanus esse possit, retineat tamen & exercere non desinat Officium Auditoris; Attamen Innocentius VIII. *Const.* 6. *Circumspecta* expresse declaravit & statuit per promotionem Auditoris ad Insulam officium ejus in Rota vacare.

9. Auditores Rotæ plurimis gaudent privilegiis; Utuntur Cappa & Rochetto, sine quibus in publico, ubi Curia residet, incedere non possunt. *Joannes XXII. Const. I. 4. Ratio Juris.* Fruuntur omnibus Privilegiis & gratiis Referendariorum. *Paulus III. Const. 12. §. 3.* In recitatione Horarum Canonicarum anticipare, vel postponere Horas liberè & licitè possunt Clem. VII. *Const. 13. §. 7.* Lucrantur indulgentias Stationum Urbis visitando propriam Capellam. *ibid. §. 10.* Et exempti sunt à Gabellis vini. *Paulus III. Const. 12. §. 3.* Præcedunt in Capella Clericos & Magistrum S. Palatii post reformationem factam sub Alexandro VII. Admitti quoque possunt ad habitum Militiæ Christianæ. *urbanus VIII. Const. 12.*

10. Cæterum commissiones causarum, quæ ad Rotam deferuntur, distribuendæ sunt inter Auditores bona fide juxta ordinem Turni, quem turbare nemini licet. *Paulus V. Const. 71. Universi agri.* Cui commissio causæ prius præsentata fuit,

Oo

est

est *Judex*, in *dubio* *Auditor* antiquior præcedit. *Martinus V. Const. 5. Romani.* Possunt vero Auditores vigore unius commissionis in qualibet instantia causas cognoscere & decidere, *Terminus ad docendum de attentatis & nullitatibus sine nova commissione præfigere, remissorias decernere, dilationes concedere, & liquidationes fructuum in partibus delegare. Pius IV. Const. 44.* *Paulus V. cit. Const. 71.* Non possunt tamen sententiam ferre vim definitivæ habentem sine votis Collegarum, nisi partes in aëtis consenserint; Nec possunt remittere ad Cancellariam, nisi cum licentia Summi Pontificis, vel justis ex causis deductis in Rota. *Pius IV. l. c. Causas vero in quibus cognoscunt adesse suspiciorum criminis, ad Judicem ordinarium remittere debent. Paulus V. Const. 71. §. 22.* Et causæ ipsorummet Auditorum, eorumque familiarium & consanguineorum ac affinium usque ad secundum gradum in Rota non tractantur. *Pius IV. & Paulus V. l. c. Quæ vota & à quibus in Rota ferantur propalare non debent. Ioan. XXII. Const. 14. Ratio Juris.* Nec sua etiam cuiquam patefacere. *urbanus VIII. Const. 169. Exponi.*

II. Jam vero *Leo X. Const. 3. §. 2. & Cle-*

Clemens VII. *Const. 13. §. 14.* indulxit, ut nihil pro expeditione literarum Apostolicarum Auditoribus Rotæ Romanæ solvatur. Nec possunt, hi quovis modo aliquid sportularum nomine à partibus petere, sed neque à sponte offerentibus ultra taxam accipere. Taxa vero hæc est: In causis pecuniariis seu profanis, si æstimatio rei non excedat summam mille Ducatorum, accipere possunt aureos decem. A mille usque ad decem millia, viginti quinque. A decem milibus usque ad viginti millia, quinquaginta. Abinde supra usque ad quamcumque summam, centum. In benefcialibus, si redditus annuus uon excedat summam centum Ducatorum, decem. A centum usque ad mille, viginti quinque. A mille usque ad tria millia, quinquaginta. Abinde vero supra usque ad quamcumque summam centum aureos pro sportulis cujuscunque sententiaæ diffinitivæ duntaxat accipere possunt. Ultra quam nec ipsi Auditores, nec eorum familiares vel consanguinei, aut alii quovis quæsito colore, quicquam exceptis esculentis & poculentis, quæ triduo consumi possint, ipsarum sententiarum in toto acceptare possunt. Paulus V. *Const. 71. Universi. §. 26.*

De Advocatis & Procuratori-
bus Rotæ Romanæ.

12. Sunt quoque in Rota Procurato-
res & Advocati, qui partium & causa-
rum in Rota proponendarum patroci-
nium suscipiunt. Ad hanc Procuratu-
ram non omnes passim admittuntur, sed
ii solum, qui doctrinæ, usus & morum
examen subierint, & per Rotæ Deca-
num, vel alium à Rota deputandum,
adhibitis duobus vel tribus Procurato-
ribus ex ipsorum Collegio approbati
fuerint; Pro hoc vero examine nilex-
igi vel solvi debet. *Paulus v. Conf. 71.*
uviversi §. 18. Porro Clerici majori di-
gnitate præditi ad officium publici Pro-
curatoris non assumantur; Ad hoc ve-
ro assumpti honestum habitum con-
gruentem Clerico sæculari ferant; Ta-
bernas non frequentent, & si Concu-
binas habeant, dimittant. *Martinus v.*
Conf. 5. Romani.

13. Priusquam vero causam assu-
mant, diligenter prius examinent, an
justa sibi vel injusta videatur, ita ut
nullam injustam agendam vel defen-
dendam scientes suscipiant, & de hoc
jurae

juramentum præsent. *Martinus V. Const. 5. Romani.* Si autem causæ patrocinium suscepérint, indefensas causas non di-mittant, sed proviribus eas defendant, nisi excusationem legitimam habeant à Judice approbandam. *Paulus V. l.c.* Pa-trocinium vero in eadem causa uni-tantummodo parti præsent, & in re-bus agendis modestiam servent, cave-antque à tumultuosis clamoribus in Consistoriis & Audientiis. Liceat vero Procuratori causæ Advocato proponen-ti retro assistere, ut si quid forte ille o-miserit, Procurator ad memoriam re-vocet. *Martinus V. cit. Const. 5.* Coram Auditoribus autem, quibus sanguine con-juncti sunt usque ad secundum gradum patrocinari non possunt Advocati & Procuratores. *Paulus V. Const. 7. §. 5. n. 16.* Et prosequentes appellations à non de-finitiva vel gravamine reparabili, vel non lata sententia, ultra expensas & damna puniendi sunt, *urbanus VIII. Const. 7. Reg. Canc. 37.* Qui spoliant vel percu-tiunt Advocatos & Procuratores Cu-riæ Romanæ, vel talia delicta procu-rant, excommunicantur. *urbanus VIII. Const. 62.* Stipendia ultra taxas non ca-piant, nec de quota litis paciscentur

Oo 3

Ad-

Advocati, *Paulus V. eit. Const. 71.* Paupē-
bus vero gratis patrocinentur, *Bened.*
XII. Const. 2. Pridie ejus diei, quo Ro-
ta agitur, non liceat Advocatis & Pro-
curatoribus Auditorum studia pertur-
bare. *Paulus V. l. c. §. 18. n. 14.*

De Notariis Auditorum Ro- tae Romanae.

14. Quilibet Auditorum Rotae qua-
tuor, non plures Notarios intelligen-
tes, fideles & honestos habere potest,
qui per se, & non per alios in causis
propositis scribant. Hi autem prius
quam admittantur, examinandi sunt
per Vice-Cancellarium vel alium, quē
ipse substituerit, de literatura, ac Scri-
ptura sufficienti, ac de vita & conver-
satione illorum informatione accepta, ac
præstito ab iis juramento juxta formam
a Ioanne XXII præscriptam approban-
di. Sint modesti, & non habeant con-
cubinas. Non sint Procuratores in Ro-
ta, neq; scribant in causa partis adver-
sæ. Munus suum fideliter & diligenter
exerceant, & non sint plurimum simul

An.

Auditorum Notarii Joan. XXII. *Const.* 14.
Ratio juris. Martinus V. *Constit.* 5. Paulus V.
Const. 71.

15. Notarii Rotæ in confectione registratorum rubricarum & copiarum remissoriis, compulsoriis, executoriis, notis sententiarum diffinitivarum, testium examine & hujusmodi observare debent Constitutionem 71. Pauli V. aliasque Rotæ ordinationes, Literas remissoriales scribant in charta juxta veterem morem à Chartulario linea- ta. Dent petitas à partibus expeditio- nes. Conficiant inventarium actorum, instrumentorum & scripturarum, ita, ut nihil sit in chartulis, quod non sit in libris descriptum. Pro notis interlocu- toriarum, & pro relationibus socio fa- ciendis nihil accipiant. Pro reliquis vero scripturis vel actibus ultra Taxam Notariorum Rotæ præscriptam à Paulo V. *Const.* 72. *Cum. nos.* §. 4. nil ac- ce- ptent.

De Rotæ Decisionibus.

16. Quæri solet, an Rotæ Decisiones Jus faciant universale? Licet sint, qui ve- lint

590 *De Rota Romana.*

Sint illis legis dare auctoritate universalis, ut resert Engel in Proœm. de Jur. Canon. n. 17. Hanc tamen neque ipsa Rota illis attribuit, utpote quæ saepius contra eas sententias tulit. Card. in c. 8. de fid. instrum. q. ult. & patentur insignes quidam Rotæ Auditores apud Fagnanum in c. 12. de Judic. n. 31. inter cæteros Præpositus in c. 10. dist. 9. ait: *Decisiones nostra non sunt jura, & ideo possunt reprobari.* Et Curia licet magni æstimet Rotæ decisiones, authoritatem tamen legis illis non adscribit. *De Luca l. c. n. 66.*

17. Faciunt ergo hæ Decisiones jus & auctoritatem solummodo inter easdem partes litigantes, & in eadem causa, in qua latæ sunt, quas reliqui Judices sequi non tenentur, si alia juris fundamenta pro sua sententia in promptu habent. Agnoscent tamen gravissimi Auditores venerabilem illarum auctoritatem easque excipiunt tanquam Doctrinam magistralem plurium judiciorum in idem prævia causæ cognitione tendentium, ita ut prævaleant communis opinioni secundum Immolam in c. 1. de Lit. Contest. Et si in eadem causa plures factæ sint Rotæ Decisiones, eæque uniformes consuetudinem subinde, & stylum in

in Curia Romana pariunt. 1. cum de interp. ff. de Leg. nam ad Rotam spectat interpretari verba & mentem Papæ in re scriptis Pavinas in præl Extrav. Joannis XXII.

Coll. 3. v. Decisiones Rotæ.

18. Porro cum Decisiones illæ sint actus merè extrajudiciales, non sententiæ neque Decreta, sed motiva solum per quemlibet Auditorum de Dubijs propositis extensa, & ab uno Auditori, qui in causa Judex constitutus est, & Ponens dicitur, ex cæterorum sententiis collecta & efformata, ideoque nec in actis ponuntur, nec transiunt per manus Notarii Actuarii; Hinc si adversa pars, cui motiva illa ex benevolio officio ante sententiæ enuntiationem communicantur, argumenta relevantia adducat, aliterque Rotam informet, solet demandari aliis auditoribus Decisionum Revisio, & priusquam fiat eorum revocatio, disquiri in particulari, an ab eis hic & nunc recedendum sit ob particulares qualitates, ac circumstantias occurrentes & allegatas; Atque si tum forte à facta Decisione resiliatur, non sit revocatio Sententiarum vel Decretorum, sed mutatio solum consilii orta ex diversis, quæ adducta sunt,

sunt, motivis, adeoque ob diversam facti qualitatem, diversa saepe in eadem causa fertur sententia, quod cum vulgaris male concipiatur, contrarietatem appellat. *De Luca in annot. S. Conc. Trid. Disp. I. n. 11.*

19. Si itaque priores sententiae in Rota latæ invalidentur per posteriores Decisiones Revocatorias, dici solum poterit Rota eo sensu retractare Decreta sua, quo unum Tribunal, ad quod appellatum fuerat, revocat sententiam alterius Tribunalis prioris instantiæ; Quia in Rota etiam in secunda instantia maturatur Judex & Correspondentes, hoc est, quatuor Auditores Rotæ, qui per Turnum constituti in causa à Ponente proposita, sententiam suam proferunt. *De Luca Relat. Disc. 32. n. 57.*

20. Appellari vero nequit ex Rota ad aliud Tribunal superius, sed causæ quæ in ea ventilantur ad exitum ibidem duci debent, nisi in easu rarissimo, quo Papa pro suprema sua potestate causam à Rota revocaret, eamque particulari alicui Congregationi Cardinalium aut Prælatorum revidendam demandaret. *De Luca l. c. n. 58.* Ideoque si causa Beneficialis deducta est ad Rotam, hoc solum Tribu-

Tribunal conferre beneficium, & instituere provisum potest & nemo aliis sine vitio attentatorum. *De Luca l. c. n. 99.* Repräsentat enim Rota Tribunal Pontificum, & ordinariam habet jurisdictionem, quæ habitualiter penes omnes Auditores existit, licet singuli solum sint Judices delegati, cum commissiones causarum inter illos per ordinem referendæ & explicandæ distribuantur.

De Luca l. c. n. 5.

C A P U T XVI.

De Congregatione Sancti Officii, seu Tribunalis universalis inquisitionis,

§. I.

De Origine sacrorum Inquisitorum.

1. *Episcopus incumbit extirpare errores & heres.*
2. *Cum id à quibusdam negligeretur, instituti sunt inquisitores.*

3. *Pri-*